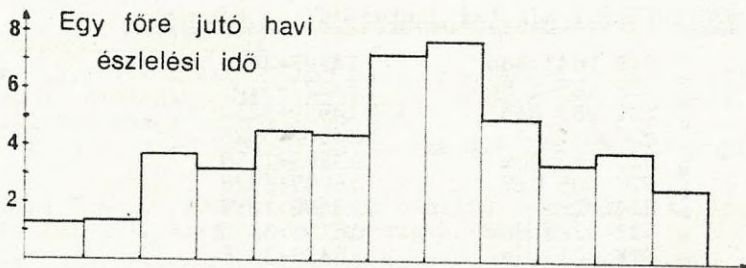

MMTÉH '84

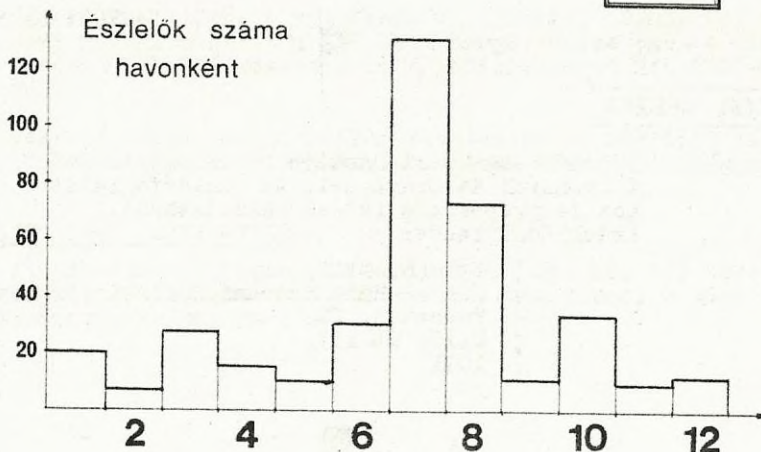
Egy minden téren nagyon sikeres évet tudhatunk magunk mögött. Láthatóan nőtt az észlelőkedv, több nagy raj maximuma kedvező holdfázisra, és - ami még fontosabb - nagyon jó időjárásra esett. Hogy milyen nagy mennyiségű adat futott be /elsősorban a nyári időszakról/, mi sem jelzi jobban, mint ezen összesítés ilyen képi megjelenése.

A legnépszerűbb meteormegfigyelési terület természetesen továbbra is a vizuális meteorészlelés. Jellemezzük néhány számadattal a végzett munkát. 1984-ben 203 észlelő összesen 2031,7 órát töltött az ég alatt. Ez megfigyelőként pontosan 10,0 órát jelent évente. /Ugyanezen értékek 1983-ról: 202 vizuális észlelő, 1925,4 munkaóra, valamint 9,7 óra egy főre jutó átlag -- részletesben a Meteor '84/7-8. számában/.

A számértékek szerint tehát az előzőhöz hasonló évről beszélhetünk.

1984

A megfigyeléseket végzők között a korábbi években megszokott "rétegződést" fejezi ki táblázatunk az észlelők száma és észlelési idő kapcsolatáról:

"Fanatikusok" 50 óra felett	5 fő	/ 2 % /
Aktív észlelők 20-50 óra	16 fő	/ 8 % /
Időszakos észlelők 10-20 óra	42 fő	/ 21 % /
Szórvány megfigyelők 10 óra alatt	140 fő	/ 69 % /

Legtevékenyebb amatőrtársaink megérdemlik nevük és óraszámuk felsorolását:

• Farkas Ernő /Budapest/	113,8 óra
• Sajtz András /Ujfalu,R/	96,7
• Berkó Ernő /Orosháza/	71,4
• Kósa-Kiss Attila /Nagyszalonta,R/	53,9
• Fidrich Róbert /Bakonycsernye/	51,8
• Süle Gábor /Budapest/	49,8
• Tepliczky István /Tata/	44,2
• Gyarmati László /Mezőberény/	41,1
• Tarnay Kálmán /Budapest/	35,9
• Szakács József /Tatabánya/	32,8
• Spányi Péter /Budapest/	26,1
• Víg Zsuzsa /Szeged/	25,1
• Hardi Ferenc /Tapolca/	24,5
• Ságodi Ibolya /Szeged/	24,3
• Bíró Levente /Nagyszalonta,R/	24,0
• Fodor Antal /Sülysáp/	22,0
• Ritzl Ferenc /Baja/	21,9
• Posztobányi Kálmán /Szabadbattyán/	20,6
• Czuppon Nándor /Veszprém/	20,3
• Mojdisz István /Békéscsaba/	20,1
• Ádám László /Kecskemét/	20,0 óra

A felsoroltak /tehát az összlétszám 10 %-a/ töltötték kint az évi megfigyelési idő 41 %-át. A feldolgozásoknál, ahol az adat-sorok folyamatossága megkívánja a rendszeres munkát, elsősorban az ők adataira támaszkodhattunk. A több mint 200 adatbeküldőből 100-an csak a nyári hónapokban észleltek /49 %/. Még több azok száma, akik mindössze egyetlen hónapról küldtek be 2-4 órányi megfigyelést /120 fő = 59 %/!

A név szerint fel nem sorolt 21+69 % nagyobb részben nyári táborozó, a meteorészleléssel most ismerkedő amatőrsereg, adat-beküldésüknek természetesen van létjogosultsága, de a megfigyeléseik csak korlátozottan használhatók fel. Lehet viszont, hogy

közülük kerül ki a jövő "fanatikus-utánpótlása", bár erre 1984-ben kevés példa volt...

Külön ki kell emelnünk az erdélyi meteorészlelők munkáját, Nagyszalontán, Ujfaluban, újabban pedig Brassóban és Kolozsváron is rendszeres munka folyik. "Házunktáján" Farkas Ernő ezévből is 100 óra felett "teljesített". Főti észlelőhelyén elsősorban a hajnali időpontokban végzi megfigyeléseit, gyakorlatilag valamennyi derült, használható éjszakán. Berkó Ernő /Orosháza/ ritkábban észlelt, akkor viszont teljes éjszakai meteorozásokat végzett az alföldi égen. Farkas Ernő és Sajtz András az év valamennyi hónapjában végzett megfigyelést.

A vizuálisan végigkövetett időszak kb. 450-500 óra, ez idő alatt mintegy 6000 meteor adata került feljegyzésre. Pontos értékeket a rövidesen befejeződő feldolgozások után tudunk mondani. Azt azonban megállapíthatjuk, hogy a nyári időszakról elkészítő adatmennyiség futott be, feldolgozása mostanáig elhúzódott. Mindez felvetette a számítógépes adattárolás kérdését /eddig csak részfeladatokra - pl. rajtagság-meghatározás, radiánskeresés - használtunk feldolgozó programokat/, amelynek előkészítését már tapasztalhatták észlelőink /új vizuális adatlap és részben a legújabb észlelőtérkép is/.

A fotografikus meteorvadászat terén is szép eredményeket mondhatunk magunkénak. 45 megfigyelő összesen 892,4 órát fényképezett 1984-ben. 20 óra felett mindössze kilencen észleltek, név szerint:

• Hardi Ferenc /Tapolca/	128,9 óra
• Berkó Ernő /Orosháza/	109,5
• Horváth Ferenc /Veszprém/	88,0
• Süle Gábor /Budapest/	81,1
• Tarnay Kálmán /Budapest/	63,5
• Farkas Ernő /Budapest/	51,6
• Morovics Béla /Holic na Ostr.,CS/	33,4
• Mizser Attila /Budapest/	27,8
• Gyarmati László /Mezőberény/	26,1

Az előzetes becslések alapján 55 /!/ sikeres fotografikus meteorról tudunk. Berkó Ernő 16, Süle Gábor 11 meteorral járult az archívum anyagához. /A teljesség kedvéért: többségük halvány, csak nagytóval, mikroszkóppal fedezhető fel./

A Horváth Ferenc kezelésében levő Meteorfotó Archívumba érkezett meteorfelvételek listáját legközelebb közöljük. Azonban ez csak a töredéke az 55 sikeresként jelzett felvételnek. A fotografikus munka terén tehát a fejlődés nem annyira szembetűnő. Nagyon segítené a munkát a bővebb információ /pl. egy fotografikus észlelési útmutató/, másrészt azonban tárgyi feltételei is vannak a sikeres munkának. A külföldi szakemberek által végzett meteorfotózási módszerek /pl. forgószelet alkalmazása/ nem elérhető, de hagyományok hiányában előbb némi "kísérletező munkára" van szükség. Említést érdemelnek e téren Berkó Ernő fáradozásai.

1984-ben a Meteor 11 számában 88 oldalnyi meteormegfigyeléssel kapcsolatos anyag /rovat és cikk/ jelent meg, ez az összerjedelem 24 %-a. Olvasóink az alábbi irodalmat olvashatják a számokban:

Meteor '84/1.	MMTEH '82 összefoglaló
84/2.	Aquaridák-Capricornidák '83
84/2.	Teleszkopikus Perseida-észlelés
84/3.	1983 augusztusi kisebb rajok
84/3.	P '83 megfigyelőtábor
84/3.	Az Üpszilon Pegasidák
84/4.	Meteorészlelés és nagy energiájú asztrofizika
84/4.	A Halley-üstököshöz kapcsolódó meteorrajok
84/5.	Perseidák '83 - I. rész
84/6.	A meteoroidok felbomlási folyamata
84/6.	Perseidák '83 - II. rész
84/7-8.	Nagyobb radiánstávolság -- hosszabb meteor ?
84/7-8.	MMTEH '83 összefoglaló
84/9.	Meteorészlelések gépi szimulációja
84/11.	A '84 meteorészlelő táborok
84/11.	Rádiós meteorészlelés /Perseidák, 1984/
84/11.	Tűzgömbmegfigyelés -- szimultán
84/12.	Radiánskatalógus

A cikkek szerzőgárdája:

Domonkos Ágota /Kaposvár/
 Gyarmati László /Mezőberény/
 Hevesi Zoltán /Kaposvár/
 Horváth Ferenc /Veszprém/
 Juhász Tibor /Zalaegerszeg/

Keszthelyi Sándor /Vasas/
 Papp János /Budapest/
 Süle Gábor /Budapest/
 Tarnay Kálmán /Budapest/
 Tepliczky István /Tata/

A Meteor mellékleteként két ZHR-Bulletin látott napvilágot, az egyik az 1980-as esztendő ZHR-értékeit tartalmazza /február/, a másik Berkó Ernő 13 éves Geminida-összesítését publikálja /október/. 3 MMTEH-körlevél jelent meg, a nyári CSBK-találkozó, az IHW Orionida-program, ill. az új meteorészlelő lapok bevezetése alkalmából. A cikkek összeállításában és a feldolgozásokban segédkező valamennyi amatőrtársunknak ezúton mondunk köszönetet végzett munkájukért.

A külföldi meteorészlelő társszervezetekkel kialakított kapcsolatok terén fordulópont az 1984-es esztendő. A 70-es években a korábbi vezetők által kialakított kapcsolatok idővel "személyi levelezéssé" alakultak, és az MMTEH tagsága nem részesült azokból az előnyökből /pl. információcsere/, amelyet egy szervezeti szinten fenntartott kommunikáció jelent. A múlt évben az MMTEH csatlakozott az International Halley Watch amatőrök számára kiírt programjához /első eredményként az októberi Orionidák jól sikerült észlelési kampányának adatait juttattuk el az adatgyűjtőkhöz/, és ezen keresztül egymás után vettük fel a kapcsolatot külföldi társszervezeteinkkel. Számos kiadványt kaptunk, melyekért cserébe rendszeresen küldjük kiadványainkat, feldolgozási füzeteket ill. a Meteort. Külföldi koordinátorunk Süle Gábor.

A levelezésen kívül alkalmunk nyílt egy tanulmányi kirándulást tenni Csehszlovákiába, az európai szak-meteorészlelés "Fellegvárába". A szíves vendéglátás előzményeként a csillagvizsgáló munkatársai megküldték kiadványuk, a Bulletin of the Astronomical Institutes of Czechoslovakia /BAC/ több mint 30 évnyi teljes évfolyamát /!/ a Veszprém megyei Művelődési Központ részére, hatalmas mennyiségű ismeretanyag birtokába juttatva bennünket. /A fordításra vállalkozók Horváth Ferencről kérhetnek számokat./

Néhány héttel később részt vettünk a besztecebányai és rimaszombati amatőrök jaseňina-i észlelőtáborán - lásd Meteor '85/1. szám -, ahol közvetlen tapasztalatokat szerezhettünk szlovák barátaink megfigyelési módszeréről.

A kicsit hosszán ismertetett külföldi "kitekintés" nagymértékben formálta nézeteinket az amatőr meteorozás hasznosságáról, felhasználhatóságáról, ill. sok esetben útmutatást adott az elérendő célok felé. Az információcsere nyomán került sor a vizuális meteorészlelés bizonyos megreformálására.

1984 közepén egy új, "házilag" készített meteorészlelő térképet vezettünk be - sikerrel. Sajnos, az idő rövidesen túlhaladta ezt a - különben csak kísérletnek tekintett - kezdeményezést, rá kellett jönnünk, hogy az európaszerte használt gnomonikus vetületű megfigyelőtérképek minden másnál jobban megfelelnek a meteorészleléshez. Ezúton köszönjük észlelőink türelmét és megértését a legújabb, de mostmár hosszú ideig végleges változat bevezetésével kapcsolatban.

Végezetül köszönjük minden beküldőnek az eredményes és a korábbiaknál precízebb adatszolgáltatást /a megfigyelések túlnyomó része az egységesített űrlapokon érkezett be/, egyúttal kívánunk hasonlóan sikeres munkát a továbbiakban is.

- MMTÉH -

METEORHULLÁS-GYAKORISÁG vizsgálatok

Már korábban is történt kísérlet a meteorok feltűnési gyakoriságának vizsgálatára az idő függvényében, annak tisztázására, hogy van-e valamilyen kapcsolat a különböző helyekről egyidőben végzett észlelések meteor-gyakoriság függvényei között /Meteor '84/5. szám, 12-13. oldal/. Annak vizsgálatáról van tehát szó, hogy a meteorok mikor hullanak gyakrabban, illetve ritkábban az észlelés időtartama alatt, és hogy a sűrűsödések vagy ritkulások időben egybeesnek-e a szimultán észlelőhelyekről megfigyelve.

Az A-'84 táborban mindhárom helyről nagy mennyiségű és folyamatos észlelési anyag született, amely így alkalmas volt az ilyen jellegű feldolgozásra. A korábbi - inkább csak kvalitatív - módszerrel szemben a mostani kiértékelések számítógéppel készültek, azzal a céllal, hogy a meteor-gyakoriságok időbeli változása közti kapcsolatot egy számszerű mennyiség fejezze ki. Ebből a mennyiségből könnyen eldönthető, hogy létezett-e valamilyen statisztikus egybeesés a szimultán észlelt meteorhullások időbeli lefolyása között.